

The Travel Books of Gülten Dayıoğlu within the Framework of Desired Features in Travel Writing for Children*

Gülizar BODUR**, Hatice FIRAT***

Abstract. This study aims to assess the appropriateness of Gülten Dayıoğlu's travel books to the features specific to travel writing for children. This qualitative study uses document analysis method. The documents analyzed comprise Gülten Dayıoğlu's travel books. Initially, a literature review was conducted to establish a theoretical foundation and identify the features that travel writing for children should carry. The data collected from the documents were analyzed using descriptive content analysis. The works are first evaluated in terms of site selection. All the books focus on travels to other countries. The chosen destinations include places likely to capture children's interest. The author provides brief introductions designed to prepare and excite readers for the journey. Two of the works cover the entire travel process, starting from the preparation phase, whereas the other works include the journey from departure to return. The books primarily emphasize the cultural features of the places visited. The most widely used narrative techniques in the works are description and explanation. The author uses explanatory language for objective information and artistic descriptions for subjective evaluations. Based on all these findings, Gülten Dayıoğlu's travel books align with the necessary features of travel writing.

Keywords: Children's literature, travel writing, Gülten Dayıoğlu.

How to cite: Bodur, G., & Fırat, H. (2025). Çocuklara yönelik gezi yazılarında aranan özellikler çerçevesinde Gülten Dayıoğlu'nun gezi kitapları. *Journal of Children's Literature and Language Education*, 8(1), 84-106.

* This study was produced from the master's thesis titled "Examination of Gülten Dayıoğlu's Travel Books in Terms of Features That Should be Included in Travel Articles Written for Children and Teacher-Student Opinions on Travel Articles".

** Master of Science, Muğla Sıtkı Koçman University
Institute of Educational Sciences, Department of
Turkish Education, Muğla, Türkiye,
bodurgulizar@gmail.com

*** Prof. Dr., Muğla Sıtkı Koçman University, Faculty
of Education, Department of Turkish Education,
Muğla, Türkiye, haticefirat@mu.edu.tr

Çocuklara Yönelik Gezi Yazılarında Aranan Özellikler Çerçevesinde Gülten Dayıoğlu'nun Gezi Kitapları*

Gülizar BODUR**, Hatice FIRAT***

Öz. Çalışmada Gülten Dayıoğlu'nun gezi kitaplarının çocuklar için yazılan gezi yazılarının taşınması gereken özelliklere uygunluk durumunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Nitel bir araştırma olan çalışmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın dokümanlarını Gülten Dayıoğlu'nun gezi kitapları oluşturmaktadır. Öncelikle kuramsal altyapı ve çocuklara yönelik gezi yazılarının taşınması gereken özellikleri belirleyebilmek için kaynak taraması yapılmıştır. Araştırmanın dokümanlarından elde edilen veriler betimsel içerik analiziyle çözümlenmiştir. Eserler öncelikle yer seçimi açısından değerlendirilmiştir. Kitapların tamamının yurt dışına yapılan gezilerden oluştuğu, mekân seçiminde çocukların ilgilerini çekebilecek yerler tercih edildiği; yazarın okuyucularını geziye hazırlayacak, heyecandırabilecek kısa girişlere yer verdiği belirlenmiştir. İki eser gezinin hazırlık aşamasından başlayarak gezi sürecinin tamamını ele alırken diğer eserler yolculuğa çıkıştan dönüş kadar olan süreci kapsamaktadır. Kitaplarda gezilen yerlerle ilgili olarak en çok kültürel özelliklere yer verilmektedir. Eserde en sık kullanılan anlatım teknikleri betimleme ve açıklamadır. Yazar nesnel bilgiler için açıklayıcı; öznel değerlendirmeler için sanatsal betimlemeden yararlanmıştır. Veriler üzerinden Gülten Dayıoğlu'nun gezi kitaplarının çocuklara yönelik gezi yazılarının taşınması gereken özelliklere uygun olarak kaleme alındığı değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Çocuk edebiyatı, gezi yazısı, Gülten Dayıoğlu.

* Bu çalışma "Gülten Dayıoğlu'nun Gezi Kitaplarının Çocuklar İçin Yazılan Gezi Yazılarında Bulunması Gereken Özellikler Açısından İncelenmesi ve Gezi Yazılarıyla İlgili Öğretmen-Öğrenci Görüşleri" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Bilim uzmanı, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Bilim Dalı, Muğla, Türkiye, bodurgulizar@gmail.com,

*** Prof. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi ABD., Muğla, Türkiye, haticefirat@mu.edu.tr

1. Giriş

Çocuk edebiyatı tanımlarında çocuk edebiyatının; bebeklik ve ergenlik dönemi arasındaki insanlara seslendiği; çocuğa görelilik ilkesine uygun eserlerden oluşması gerektiği, çocuğun gelişiminde önemli bir yeri olduğu ve yetişkin edebiyatına geçişi sağlayan bir geçiş dönemi edebiyatı olduğu noktalarının altı çizilmektedir (Doğan, 2021; Sever, 2003; Şirin, 2007; Tüfekçi Can, 2014; Yalçın & Aytaş, 2005). Çocuk edebiyatı kavramı ile genel olarak; edebi ve düşünce niteliği bulunan, çocuk bakışını ve çocuk gerçekliğini yansıtan, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeyleri ile eğitim ihtiyaçlarına uygun olarak yapılandırılan ürünler ifade edilmekte; bu eserlerin çocukların beğeni düzeylerini yükselttiği, duygu ve düşünce dünyalarını zenginleştirdiği, okuma alışkanlığı ve estetik zevk kazandırdığı vurgulanmaktadır (Aslan, 2019).

Çocuk edebiyatının bir edebiyat alanı olarak farkı, çocukların gelişim özelliklerinin ve “çocuğa görelilik” ilkesinin temel alınmasıdır. Çocuğa görelilik; eserin çocuğun yaşına, kavrama düzeyine uygunluğu; hayal dünyasına seslenmesini, ilgisini çekebilmesini, konunun çocuğun yaşantısıyla örtüşmesini; eserin sade, açık ve çocuğun zevk alabileceği bir dil ve anlatıma sahip olmasını ifade eder (Dilidüzgün, 1996; Fırat, 2020; Özbay & Çeçen, 2012; Sever, 2003).

Çocuğun ilgisi, ihtiyaçları ve zevkleri yetişkinlerden farklıdır. Dolayısıyla yazarlar çocukları iyi tanımalı, ihtiyaçlarını bilmeli; çocukların algılayıp yorumlayabileceği biçimde yazmalıdırlar (Erşahin, 2009). Her çocuğun ilgilendiği, hoşuna giden bir tür vardır. Çocuk edebiyatı, her çocuğun ilgi ve ihtiyacına cevap verebilecek eserleri içerir. Önemli olan çocuğa göre olanın seçilebilmesidir (Dellal, 2010). Şiir ve öyküleyici metinler (masal, hikâye, roman vb.) gibi bilgilendirme amacıyla yazılan öğretici metinler (biyografi, gezi yazısı, deneme vb.) de çocuk edebiyatının kapsamındadır.

Çocukların önemli özelliklerinden biri meraktır. Çocuklar merak ettikleri konularda bilgi almaya ihtiyaç duyarlar. Bilgi edinmek onların hem ruhsal ihtiyaçları hem de temel haklarıdır (Fırat, 2023; Gürel vd., 2007; Taplak vd., 2014; UNICEF, 2004). Çocukların merak ettiği şeyler arasında mekânlar da bulunmaktadır. Çocuklar, yakın çevrelerini ve uzak yerleri merak etmekte ve meraklarını, öğrenme ihtiyaçlarını; araştırma, keşfetme, soru sorma gibi yollarla gidermeye çalışmakta; bu noktada edebiyat metinlerden de yararlanmaktadırlar (Erşahin, 2009; Fırat, 2023; Tozlu, 2010). Çocukların merak ettiği yerlerle ilgili bilgi almasını sağlayan temel metin türü ise gezi yazılarıdır.

Özellikle 12-16 yaş arası ilk gençlik çağındaki gençlerin yeni yerlerin bulunuşu, bunlarla ilgili gözlem ve serüvenlere büyük ilgi duydukları, kişiliklerini ortaya koymak, dikkatleri üzerlerine çekebilmek için yenilikler yapma özlemi içinde oldukları bilinmektedir. Bu yüzden gezi gözlem yazılarının bu yaş çocuklarının çok fazla ilgisini çektiğini söylemeliyiz (Yalçın & Aytaş, 2005, 191)

Gezi yazısı, “bir gezginin bulunduğu bir yerden bir başka yere, yurt içi-dışı fark etmeksizin giderek bu bölgede gerçekleştirdiği geziyi merak, öğrenme ve paylaşma isteğiyle edebî heyecanlar ile kaleme almasıyla ortaya koyduğu ürün” (Soydaş, 2016, s.705-706); geçmişte hikâye anlatıcıları tarafından kaleme alınan, gidilen yerlerdeki yaşantıların, gelenek ve göreneklerin, tarihin, doğal güzelliklerin, yeme içme kültürünün vb. maddi ve manevi özelliklerin nesir halinde okuyucularla paylaşılmasına dayanan edebi tür olarak ifade edilmektedir (Zilcosky, 2008, Akt. Batur & Gözlet, 2020; Maden, 2008). Gezi yazıları gezilen mekâna ilişkin nesnel bilgilerin, gözlemlerin, izlenimlerin birlikte aktarıldığı; anlatılan yeri gezme imkânı olmayan ya da gezmeye başlamadan önce araştırmayı düşünen kişilerin okumak istediği metinlerdir.

Çocukların duyduğu, hayalini kurduğu, üstün gördüğü yerleri anlatan gezi yazıları (Topbaş & Erdem; 2021), çocukların dünyasına seslenebilen dolayısıyla çocuklar tarafından sevilen bir tür olmasının yanı sıra başta Türkçe dersi olmak üzere eğitimde kullanılan önemli materyallerdir. Özellikle dört temel beceriyi (okuma, yazma, dinleme ve konuşma) geliştirmeyi hedefleyen Türkçe öğretiminde, gezi yazısı örneklerinden faydalanılmalıdır (Maden, 2008; Öztürk, 2007). Gezi yazıları içeriği bakımından genel kültürü artırma, geniş ve farklı bakış açıları sunma vb. noktalarda çocukların gelişimini olumlu etkiler. Ayrıca çocukların toplumsal ortama uyum sağlamasını kolaylaştırır, hayat tecrübesini artırır; milli, ahlaki, evrensel değerleri kazanmasına yardımcı olur. Coğrafya bilgisi ve tarih bilincini geliştirir, okul türü öğrenmeleri destekler. Okumayı eğlenceli hale getirdiği için okuma sevgisi kazandırır. Çocuğu yeni kelime, deyim, atasözleri vb. ile karşılaştırarak söz varlığını geliştirir (Arıcı vd., 2016; Demir & Karadağ, 2012; Fırat, 2023; Kıymaz, 2015; Kolaç, 2012; Sever vd., 2013; Tekşan vd., 2019). Çocuklara bu özelliklerin kazandırılmasında nitelikli gezi yazısı örneklerinin yeri önemlidir. Bu sebeple çocukların yaşları ve gelişim özellikleri dikkate alınarak türün nitelikli örnekleriyle tanışmaları sağlanmalıdır.

Türk çocuk edebiyatında az sayıda gezi yazısı bulunmaktadır. Bunlar arasında: Refik Durbaş'ın Evliya Çelebi'nin “Seyahatnamesi”nden hareketle oluşturduğu “Yedi İklim Dört Bucak”, N. Rüştü Efe'nin “Can'ın Bir Köy Gezisi”, Hasan Lâtif Sarıyüce'nin “Anadolu'ya Açılan Pencere” ve “Balkan Seyahatnamesi” kitapları sayılabilir. Bu türde en çok eser veren ve türün çocuk edebiyatı içerisinde gelişimine katkı sağlayan yazar ise Gülten Dayıoğlu'dur. (Eskimen, 2015; Yalçın & Aytaş, 2005). “Bambaşka Bir Ülke Amerika'ya Yolculuk, Efsaneler Ülkesi Çin'e Yolculuk, Kangurular Ülkesi Avustralya'ya Yolculuk, Okyanuslar Ötesine Yolculuk, Kenya'ya Yolculuk, Mısır'a Yolculuk, Kaf Dağının Ardına Yolculuk, Güney Pasifik Adaları'na Yolculuk, Gizemli Buzullar Kıtası Antarktika ve Patagonya'ya Yolculuk, Tüm Zamanların Gözdesi Hindistan'a Yolculuk ve Nepal Gezisi, Meksikaya Yolculuk” adlı eserleri çocuklar ve gençler için yazmış olduğu gezi kitaplarıdır. Gezdiği yerleri çeşitli özellikleriyle anlatan yazar, Türkiye'de henüz çocuklar ve gençler için özgün gezi kitapları olmadığını belirtmektedir (Dayıoğlu, 2013).

Dayıoğlu, birçok eseri yabancı dillere çevrilerek yurt dışında yayımlanmış, farklı türlerde eserler veren çok yönlü bir sanatçıdır. 1970 yılından beri eşiyle birlikte dünyayı gezmekte, gezi notlarını kitaplaştırarak okurlarına aktarmakta; edindiği ilginç bilgi, deneyim ve izlenimleri okuyucularıyla paylaşmak amacıyla yazmaktadır: “Sizlere bu kitapta Güney Amerika’ya yaptığım görkemli geziyi, tüm ayrıntıları ile anlatacağım. Benimle birlikte oralara gitmiş gibi olacaksınız. Kitabı okurken, gezi sırasında duyumsadığım sevinç, neşeye, coşkuya, korkuya, ürküye, şaşkınlığa ve ölçüsüz mutluluğa da ortak olacaksınız.” (Dayıoğlu, 2013, s.7) Sanatçıya göre gezi yazısı da bir roman, öykü kadar okunması, okutulması gereken bir türdür (Kaya & Ekici, 2015).

Aynı zamanda bir öğretmen olan yazar, eserlerinin öncelikli muhatabı çocuklar olduğu için kullandığı dile özen göstermektedir. “Kullandığı kelimelerin Türkçe olmasına özen gösterir. Türkçe karşılığı olan hiçbir yabancı kelimeyi kullanmaz. Mesela dilimize Fransızcadan giren “arşiv” sözcüğü yerine ‘belgelik’ demeyi yeğler.” (Tozlu, 2010, s.14-15). Çocuklar için yazılan gezi yazılarının nitelikli sayılabilmesi için taşıması gereken birtakım özellikler bulunmaktadır. Bu noktadan hareketle çalışmada, Gülten Dayıoğlu’nun gezi kitaplarının çocuklar için yazılan gezi yazılarının taşıması gereken özelliklere uygunluk durumunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

2. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeline, incelenen dokümanlara, verilerin toplanmasına ve analizine ilişkin bilgiler açıklanmaktadır.

2.1. Araştırmanın Deseni

Nitel bir araştırma olan çalışmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Araştırmacı gerekli olan veriyi, gözlem veya görüşmeye yapmaya gerek kalmadan elde edebilir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Forster’a (1994) göre doküman incelemesi beş aşamada (dokümanlara ulaşma, orijinalliğin kontrol edilmesi, dokümanların anlaşılması, verinin analiz edilmesi ve verinin kullanılması) gerçekleşmektedir. Araştırmada Dayıoğlu’na ait gezi yazılarının çocuklara yönelik gezi yazılarında aranan temel özellikleri taşıma durumunu belirlemek amaçlandığından doküman incelemesi yöntemi kullanılmış ve yazarın gezi kitaplarının tamamı incelenmiştir.

2.2. İncelenen Dokümanlar ve Verilerin Toplanması

Çocuk edebiyatında gezi yazısı türünde en çok eser vermiş yazar olması ve türün en önemli temsilcisi durumuna gelmiş olması bakımından Gülten Dayıoğlu’nun gezi türündeki 11 kitabı doküman olarak seçilmiş ve incelenmiştir. Kitaplar kitabevlerinden temin edilmiştir. Öncelikle kuramsal altyapı ve çocuklara yönelik gezi yazılarının taşıması gereken özellikleri belirleyebilmek için kaynak taraması yapılmıştır. Çalışma esnasında sırasıyla kaynakları temin etme, okuma, fişleme ve değerlendirme işlemleri yapılmış, inceleme sonrasında veriler sınıflandırılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Veriler betimsel analizle çözümlenmiştir. Betimsel analizde veriler önceden belirlenen kategorilere göre özetlenir ve yorumlanır. Temel amaç, var olan durumu doğrudan aktarmak ve tanımlamak, verileri düzenli ve yorumlanmış bir şekilde sunmaktır. Betimsel analizde dört aşama (bir çerçeve oluşturma, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması) izlenir (Yıldırım & Şimşek, 2016). İnceleme yapılırken analiz için gezi yazılarında aranan temel nitelikler alan kaynakları (Arıcı vd., 2016; Batur & Gözlet, 2020; Dayıoğlu, 2016; Kıymaz, 2015; Kolaç vd., 2012; Oğuzkan, 2001; Sever, 2003; Sever vd., 2013; Soydaş, 2016; Tekşan vd., 2019; Temizyürek, 2003; Türkben & Avan, 2020; Yörükoğlu, 1997) taranarak belirlenmiş ve on iki kategori oluşturulmuştur. Veriler bu kategorilere uygunluğuna göre sınıflandırılmış, ilgili kategoriler altında yorumlanarak sunulmuştur. Çalışmanın güvenilirliğini artırmak için eserlerden doğrudan alıntılara yer verilmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2016).

3. Bulgular

Yazdığı çocuk kitaplarıyla geniş kitlelere ulaşan Gülten Dayıoğlu'nun gezi kitapları, çocuklara yönelik gezi yazılarında aranan özellikleri taşıma durumu açısından incelenmiş, veriler örneklerle açıklanmıştır.

1. Çocuklara yönelik gezi yazılarında çocukların ilgisini çekebilecek yerler seçilmelidir: Seçilen yer çocuğun okuma tercihini etkileyeceği için önemlidir. Çocuklar metni okurken heyecanlanmalı, merak ettiği konularda bilgi alma ihtiyacını karşılayabilmelidir.

Dayıoğlu'nun gezi kitaplarında geziler yurt dışına yapılmış, pek çok ülke konu edilmiş, merak uyandıracak özellikleri kitapların adlarına da yansıtılmıştır (Kafdağı'nın Ardına Yolculuk, Bambaşka Bir Ülke Amerika'ya Yolculuk, Efsaneler Ülkesi Çin'e Yolculuk, Gizemli Buzullar Kıtası Antartika ve Patagonya'ya Yolculuk vb.). Eserlerde dikkat çekici girişler yapılmaya gayret edildiği görülmektedir. "Uzakdoğu denince hep KAFDAĞI'NIN ARDI sözleri dolandır dilime. Sanıyorum, çocukluğumda dinlediğim doyumsuz masalların etkisi var bu çağrışımda. Yıllar yılı hiç geçit vermeyen Kafdağı'nı aşır Uzakdoğu'daki gizemli dünyayı görme düşleri kurdum. Ve bir gün, düşlerim gerçekleşiverdi." (Dayıoğlu, 1987, s.1)

Kafdağı kavramı ile Uzakdoğu ülkeleri olan Singapur, Tayland, Filipinler, Japonya ve Kore kastedilmektedir. Dayıoğlu, Kafdağı'ndan çocuğun merakını çekebilecek, kitabı okumaya teşvik edecek bir unsur olarak yararlanmıştır. Kafdağı, masallarda görülen olağanüstü, meçhul, bir ucu Hazar Denizi'ne uzanan bir mekândır. İran mitolojisinde Ankâ ve Sîmurg adlı kuşun yaşadığı yerdir (Erdoğan, 2023; Nâzimâ & Reşat, 2018). Bu bakımdan çocukların ilgisini çekebilecek bir unsur olarak değerlendirilebilir.

Yazar, özellikle çocuğun merak ve keşfetme duyularına seslenir ve esere başlarken okurunu geziye hazırlar. Gideceği yeri neden gezmek istediğinden, gidince nelerle karşılaşabileceğinden bahseder. Örneğin, Güney Amerika'dan bahsederken "Kızılderililer,

lamalar, papağanlar”dan, Meksika’dan bahsederken “Maya ve Aztek” gibi kavim ve medeniyetlerden söz açar. Böylece kitapta birtakım maceraların okurlarını beklediğini haber vermek ve onları heyecanlandırmak istediği sezilir.

Sizlere bu kitapta, Güney Amerika’ya yaptığım görkemli geziyi tüm ayrıntıları ile anlatacağım benimle birlikte oralara gitmiş gibi olacaksınız kitabı okurken gezi sırasında duyumsadığım sevince neşeye coşkuya korkuya ülküye şaşkınlığı ve ölçsüz mutluluğa da ortak olacaksınız.

Kızılderililerin korkunç maskelerini takarız. Lamalara bineriz, Kızılderililerle Tarzanca konuşur, onlarla dost oluruz. Sonra bu yeni dostlarımızla anı resimleri çektiririz. Bir Kızılderili bebek, anasından dişleri çıkmış olarak doğarsa, ne olur biliyor musunuz? Peru’nun dünyaca ünlü büyücüleri ilginizi çeker mi? Papağanların öfkelenince köpek gibi insanı ısırp etini kopardığını duymuş muydunuz? (Dayıoğlu, 1990, s. 7-9)

İşte, yeniden karşı karşıyayız. Şimdi, yine çok büyük, çok görkemli ve gerçekten gizemli bir yolculuğa çıkıyoruz. Nereye gittiğimizi merak etmeye başladığınız değil mi? Hemen açıklayayım: Güney Kutbu’na gidiyoruz. Bu kez, amansız fırtınaların, ozon deliğinden akıp gelen zehir yüklü ışınlıların hüküm sürdüğü gizemli buzullar kıtası ANTARKTİKA’yı gezeceğiz. ... Şimdi sizlere, bu göz kamaştırıcı geziyi en başından; acı, tatlı, gülünç, şaşırtıcı, düşündürücü ve ürkütücü yönleriyle anlatmaya başlıyorum. (Dayıoğlu, 2006, s.5-7)

2. Gezilen yer daha önce tanıtılmış bir yerse aynı bilgiler tekrar edilmemeli, eksik bırakılan bilgiler tamamlanmalı, değişimler/gelişmeler öne çıkarılmalıdır: Gezilerinde genellikle aynı yerlere tekrar gitmeyen yazarın gitmesi gerektiğinde oranın farklı, önceki gezisinde gör(e)mediği, anlatamadığı noktaları okuyucusuna aktardığı görülmektedir. “Geçen gelişimizde Singapur’u gezerken timsah çiftliğine gitmeye zaman bulamamıştık. Bu kez oraya gittik. Yüz kadar irili ufaklı timsah, özel havuzlarda besleniyor. Timsahların ağızlarını açık uyduğunu söyleniyor. Buradakilerin çoğu uykuda olmalı. Çünkü büyük bölümünün ağzı açıktı. (Dayıoğlu, 1991, s.55-57)

Singapur’u okurlarına “Kaf Dağı’nın Ardına Yolculuk” adlı kitabında tanıtan Dayıoğlu, Avusturalya gezisi sırasında Singapur’a tekrar gider, daha önce gidemediği timsah çiftliğinden ve ilk gittiğinde henüz bitmemiş olan Asya’nın en yüksek binasından bahseder. Yazar, gezileri arasında bağlantılar kurmaktadır. Kenya’ya Yolculuk’ta Nairobi müzesinden, insanın evrimi tablosundan bahsetmiştir. Meksika gezisinde gördüğü sınıflandırma daha ilginç gelir ve burada yeraltından elde edilmiş, gerçek kafatasları ve insan kemikleriyle tablonun daha zenginleştirildiğinden bahseder.

Bu kez, insanın evrimini gösteren bir bölüm çıkıyor karşıma. Nairobi müzesinde gördüğüm tabloya benziyor. KENYA’YA YOLCULUK kitabımda insanın evrimi tablosunu fotoğraf desteğinde, ayrıntılarıyla açıklamıştım. Ancak buradaki

sınıflandırma çok ilginç. Burada, yeraltından elde edilmiş, gerçek kafatasları ve insan kemikleriyle tablo daha da zenginleştirilmiş. (Dayıoğlu, 1995, s.138)

Dayıoğlu, Avusturalya'ya Yolculuk'ta Sidney'i anlattığı için Güney Pasifik Adalarına Yolculuk'ta tekrar gittiği şehirden genel gözlemleriyle bahseder. Gizemli Buzullar Kıtası Antarktika ve Patagonya'ya Yolculuk'ta, Buenos Aires'e -önceki gezisinde içinden gelmediği için ziyaret etmediği- Eva Peron'un mezarına gider ve izlenimlerinden, mezardan ve mezarın sahibinden bahseder.

Buenos Aires'te bundan önceki gelişimizde, Eva Peron'un mezarını içimden gelmediği için görmeye gitmemiştim. ... Şimdi orayı görmeye gidiyoruz. ...

Eva peron, babasının ailesiyle birlikte. Onun için, aile mezarında küçük bir bölüm ayırmışlar. Kapısında hem adı yazılı hem de onur belgeleri yer alıyor. İçim sıkılıyor. Eşim de benim gibi bunalmış. (Dayıoğlu, 2006a, s.121-122)

3. Gezilen yer kronolojik süreç izlenerek anlatılmalıdır: Gezi yazıları genellikle bir plan dâhilinde yazılmaktadır. Süreç; geziye hazırlık, uçağa biniş, varış-ilk izlenimler, gezi gözlem ve dönüşü kapsar. Eserlerde kimi zaman bu süreçlerin tamamı yerine varış-ilk izlenimler ve gezi gözlem kısmı yer alabilmektedir. Ancak çocuklar söz konusu olduğunda özellikle gezi kültürünün kazandırılabilmesi için sürecin tamamına değinilmesi önemlidir. "Kenya'ya Yolculuk", "Hindistan'a Yolculuk ve Nepal Gezisi"nde tüm süreç okuyucuyla paylaşılmakta, diğerlerinde genellikle hazırlık süreci yüzeysel geçilmiş ya da hiç yer almamış, uçağa biniş anından dönüşe kadar olan süreç paylaşılmıştır.

Okyanuslar Ötesine Yolculuk:

Yola çıkacağımız günün gecesi, uyku tutmadı. Her zaman olduğu gibi erkenden hazırlandım. Valizleri kapı önüne dizdiğimde, içim içime sığmıyordu. Eşimle birlikte, hava alanına vardığımızda, gezi arkadaşlarımızı aradık. Ama, henüz hiç kimse gelmemişti. Sonunda, yol arkadaşlarımızla buluşup tanıştık. Kimi belli ediyor, kimi etmiyor. Ama, herkes heyecanlı. Kolay değil, bu büyük gezide iç denizler, okyanus ve kıtalar aşılacak.

Uçağa binme çağrısı yapıldığında, yüreğimde dayanılmaz bir çırpınış başladı... Uçaktaki yerimi alır almaz hemen teybimi çıkardım. (Dayıoğlu, 1990, s. 13-15)

Kenya'ya Yolculuk:

Geziyi düzenleyen şirket, yolculuk günü yaklaşınca, sarı humma ve kolera aşısı olmamız gerektiğini duyuruyor. Bugüne değin yaptığımız hiçbir gezi öncesinde, aşı olma durumunda kalmadık ama bu kez korku dağları bekliyor... (Dayıoğlu,1993, s. 9)

Neyse, apara köpüre aşılandık ve 25 Aralık sabahı, tepeden tırnağa silahlanarak, Afrika kıtasına doğru yola çıktık. Afrika'ya Atina üzerinden uçulacaktı. Bir gece Atina'da konaklanıldı. Sonra ver elini kara Afrika... (Dayıoğlu,1993, s.10)

Ertesi sabah, Treetops'tan ayrılıyoruz. Nairobi'ye gidiyoruz. ... (Dayıoğlu,1993, s. 38-39)

Sevinç, coşku, korku, ürkü, şaşkınlık, ağrısı derken kendimizi dönüş yolunda bulduk. Uçakla Afrika kıtasını aşarken, Kenya gezisini, zihin ve gönül süzgecinden geçirme gereksinimi duydum. Gezi boyunca zahmete, külfete, ağrıya sızıya, korkuya değer miydi? Evet değeri. (Dayıoğlu, 1993, s. 49)

Mısır'a Yolculuk:

Geziye çıkmadan önce, gideceğimiz yerlerle ilgili ön bilgileri toplamak iyi oluyor. İnsan, bildikleriyle gördüklerinin birbirine bağlayınca, gezi daha derin bir anlam kazanıyor. (Dayıoğlu, 1994, s. 8)

Havaalanına gitme zamanı, göz açıp kapayıncaya dek geldi bile. ...

Kitabın girişinde sizleri, "Hadi gelin Mısır'a gidelim" diyerek ayaklandırmıştım. Dilerim, bu geziden hoşnut kalmışsınızdır. Hep birlikte nice gezilere! (Dayıoğlu, 1994, s.58)

4. Gezi yazılarında anlatım 1. tekil şahıs ağzından yapılır: Kitapta anlatılanlar yazarın bizzat gezip gördüğü yerler olduğundan anlatım ilk ağızdan yapılıdır. Dayıoğlu da gittiği yerlerden öğrendiklerini, gördüklerini okurlarıyla paylaşır kimi zaman sözü rehberine bırakır.

Ben de kıyıda köşeden şöyle bir göz atıyorum. Fazla ilginç bir şey göreceğimi sanmıyorum. Kapkara bir mumya yığınıyla yüz yüze geliyorum. Kömürleşmiş bir görünümü var mumyanın. Gerçekten de ilginç değil. Tersine iç karartıcı. (Dayıoğlu, 1994, s.18-19)

Güney Pasifik Adaları ve Polinezya'da ilkel kavimler, gizemli yaşamlar ve görkemli güzelliklerle buluşacağız. Gezi programını baştan vermeyeceğim. Ancak bu gezinin, Aşk Gemisi olarak adlandırılan, dünyaca ünlü transatlantiklerden birinde yapıldığını, belirtmekle yetineceğim. (Dayıoğlu, 2002, s.5)

5. Dil sade, açık ve samimi olmalı; doğal, akıcı, tutarlı bir anlatım yapılmalıdır: Gezi yazılarında bilgi vermek amaçlandığından okurun anlama kolaylıkla ulaşabilmesi hedeflenir. Dayıoğlu'nun, gezilerini anlatırken samimi üslup, açık ve sade bir dil tercih ettiği söylenebilir. Anlatımında betimlemeye yer verir; eksilteli, devrik cümleler ve soru cümleleriyle sohbet havası yaratır, atasözü (huylu huyundan vaz geçmez vb.) ve deyimlerle (yollara düşmek, başı dönmek, yüreği titremek vb.) anlatımı zenginleştirir.

Arkamızda tarıfsız gümbürtülerle akıp duran şelale, önümüz karanlık bir mağara. Şelalenin kıyısından geçip arka tarafına varıyoruz. Burası, derin bir mağara. Karanlık ve korkunç üstelik. İşte o an yüreğime dayanılmaz bir sıkıntı giriyor. Sanki, şelalenin tonlarca suyu göğsümün üstüne dökülüyor. (Dayıoğlu, 1987, s.85)

Bildiğiniz gibi Arjantin baş döndürücü, yürek titretici tangoları ve uçsuz bucaksız çiftlikleriyle ünlü. Tango müziği ve dansı ilk kez, yüzyılın başlarında, Buenos Aires'te başlamış. ... Sokaklarda ünlü tangocuların heykelleri var. Kimi evlerden hâlâ tango sesleri yayılıyor. Kimi balkonlarda tango yapılıyor. Tango gösterisi herkesi büyüledi. Müzik ayrı bir güzel ve etkileyici, dansçıları ayrı güzel. Doğrusu unutulmaz bir gece yaşadık. (Dayıoğlu, 1990, s.69)

Bizim şoföre Masailerin gerçekten kan içici olup olmadıklarını sordum. O da bana bu işi beslenmek için yaptıklarını söyledi. Yani gerçekmiş. İnek kanı içermiş. Bunun için ineğin kulak ardındaki şah damarı delinir, oradan fışkıran kan bir kaba doldurulur, sonra bu kap elden ele geçirilerek herkes payına düşen kanı içermiş. (Dayıoğlu, 1991, s.15)

Sevinç ve meraktan içim içime sığmıyor ama bir o kadar da kaygılar kaplıyor benliğimi. Safari sırasında gidilecek yolların çok bozuk olması, deniz yüzeyinden yüksekliğin fazlalığı, zehirli böcekler ve sarı humma korkusu, içimi kemiriyor sürekli. (Dayıoğlu, 1993, s.8-9)

Huyly huyundan vazgeçer mi! Burada da başladım çevreyi gözlemeye... (Dayıoğlu, 2006a, s.13).

6. Gezi yazılarında mekânla ilgili çeşitli bilgilere yer verilir: Yazar gezdiği ülkelerde özellikle kültüre geniş yer ayırmaktadır. İnanç, gelenek-görenekler (cenaze ve düğün merasimleri, misafir ağırlama, yemek, kıyafet, el sanatları vb.), eğitim, ekonomi, sosyal hayat vb.den örnekler sunar. Ayrıca tarih, coğrafya-iklim, bitki ve hayvan çeşitliliği hakkında bilgiler vermektedir.

Selamlaşırken, avuçlarını birleştirip göğüslerine dayıyorlar. Büyükle selamlanırken, eller başa doğru kaldırılıyor. Burada el sıkışma âdeti yok. Erkek ve kadınların selamlaşma dili ayrı. Erkek 'tak' kadın ise, 'ta' sesi çıkarak selamlıyor karşısındakini. Tayland'da benimsenen Buda dininde, insanın en kutsal yeri başıdır. (Dayıoğlu, 1987, s.46)

Geyşalık aslında çok zor bir meslek, eğitimi yıllarca sürüyor. Bugün hâlâ Japonya'da pek çok geniş okulu var bu okullarda genç kızlara güzel konuşmak, Japon kurallarına göre konuk ağırlamak, çay sunmak, şarkı söylemek, çalgı çalmak sanatı öğretiliyor. (Dayıoğlu, 1987, s.123)

Los Angeles'ın toplam nüfusu 8 milyon. Nüfusun yüzde yedisi İspanyol, yüzde on beşi zenci, yüzde yedisi Asyalı. Çok sayıda da Meksikalı var. Bu durumda Amerikalılar azınlıkta kalıyor. Çok varlıklı insanlar yanında, çok yoksullar da az değil. (Dayıoğlu, 1990, s.16)

Burası, eskiden altın yataklarıyla ünlüymüş. Avrupalılar buralara Eldorado (altın diyarı) derlirmiş. Serüven düşkünü pek çok Avrupalı, bu topraklara altın aramaya gelmiş. Şimdilerde altın yatakları tükenmiş. Baş gelirleri petrol. Bunun yanında kakao, şeker kamışı, pirinç, mısır, patates tarımı yapılıyor. Burada buğday yetişmiyor. (Dayıoğlu, 1990, s.21-22)

Venezuela'nın iklimi, hep ilkbahar. İnsanlar, yaza ve kışa özlem duyuyor. Çokluk sıcaklık 16-25 derece. Bu iklim yüzünden her yer çiçeklerle bezenmiş. Biz de saksılarda özenle büyütmeye çabaladığımız tropikal çiçekler, burada ağaç olmuş. Atatürk çiçekleri, kaktüsler, hele hele orkideler yılın on iki ayı süren bu bahar iklimi nedeniyle evlerde otellerde soba, kalorifer vb. ısıtma düzeneği yok... (Dayıoğlu, 1990, s.22)

Arjantin'in pek çok batıl inancı var. Belli günlerde mezara gitmek, onlara uğursuzluk getiriyormuş. Arjantinliler nazara da inanıyorlar. ... Ayrıca, kara kediyi uğursuz sayıyorlar. Onlara göre, sayılarında uğurlu ve uğursuzu var. (Dayıoğlu, 1990, s.68)

Çin'de tütsünün çok önemli bir yeri ve anlamı var. İnsanlar, dua etmeden önce ya da ederken tütsü yakıyorlar. Tütünün göğe yükselen dumanı ve kokusunun, tanrıları uyardığını inanılıyor. (Dayıoğlu, 1990, s.46)

Kıtanın büyük bölümü çöl. Bir de Ekvator kuşağına çok yakın. Bu yüzden, yazlar çok sıcak geçiyor. En sıcak ay, ocak ayı oluyor. (Dayıoğlu, 1991, s.17)

Tropikal ortamlarda yaşayan hayvanlar çoğunlukta. İguanalar, selenterler, timsahlar, aslanlar, kaplanlar, maymunlar, devekuşları ve Avusturalya'nın sembolü olan kanguru ve koalalarla yüz yüze geliyoruz. (Dayıoğlu, 1991, s.27-28).

Masailer, kabile içinde biri öldü mü, hemen o yöreden kaçarlarmış. Çünkü ölüme kötü ruhların neden olduğuna inanırlarmış. (Dayıoğlu, 1993, s.16-17)

Bilindiği gibi, Mısır'ın altı bin yıllık bir geçmişi var. Tarihlerinin en görkemli dönemleri, firavunlar zamanında yaşanmış. Otuz ayrı firavun hanedanı gelip geçmiş. Bunlar çok önemli eserler bırakmış. (Dayıoğlu, 1994, s.16)

Meksika el sanatlarının satıldığı büyük bir mağazaya gidiyoruz. Burası, mağazadan çok uçak hangarını andırıyor. Gümüş takılardan, ev eşyalarından battaniyeye, panço, sombrero denilen geniş kenarlı şapkalar kadar her şey var. Hemen tümü yerli malı, el işi, el dokuması. (Dayıoğlu, 1995, s.31)

Hintli kadınlar, gökkuşağının yedi renginden oluşma sarileriyle göz alıyorlar. Siyah ve beyaz giyimli kadınlar, yaşamdan ellerini çekmiş acılı insanlar. Safran sarısı sâri giymek ancak oğlan doğuran kadınlara özgü. ... Bilindiği gibi sâri, yedi sekiz metrelik bir kumaş. (Dayıoğlu, 1996, s.18)

Nepal, geçmişten bu yana krallıkla yönetiliyor. (Dayıoğlu, 1996, s.138)

7. Yazar iyi gözlem yapabilmeli, gözlemlerini etkili biçimde yazıya aktarabilmelidir:

Dayıoğlu, kitapların tamamında gözlemlerine geniş yer vermektedir. Öznel ifadelerin ve betimlemenin (sanatsal ve bilimsel betimleme) çokluğu bunun göstergesidir. Yazar; sıfatlar, benzetmeler, semboller kullanarak gördüklerini okurlarıyla paylaşır, anlatılanların zihinlerde canlanmasına yardımcı olur. Kimi zaman “İşinize yarayabilir”, “...biliyor musunuz?” diyerek çocuklara faydalı olabileceğini düşündüğü bilgileri aktarır.

Anlatımında ayrıntılı, matematiksel, ansiklopedik bilgileri genellikle tercih etmez okuru sıkmak istemez: “Her neyse, Ahmet Mithat Efendi gibi, dur okuyucum, diyerek açıklamalara girişmemeliyim. Ola ki sizleri sıkarım...” (Dayıoğlu, 1995, s.127). “Gezi kitaplarımda ansiklopedik kuru bilgiler, karmaşık sayı ve ölçülerle okuyucularımı yormamaya özen gösteriyorum. Ama, Taç Mahal için bu yorgunluğa değer doğrusu...” (Dayıoğlu, 1996, s.90). Bu sebeple kısa anlatımları tercih eder, gereksiz bilgi ve açıklamalardan kaçınır. “Gerçekten gezi kitaplarımı, kuru bilgilerle değil, her türden duygu, düşünce ve anılarla örmeye gayret ediyorum...” (Dayıoğlu, 2006, s.170) diyerek gözlem zenginliğine verdiği önemi vurgular.

Kulağınızda bulunsun. Belki bir gün bir sohbet sırasında işinize yarayabilir.

Dünyanın en yüksek binaları. ...

İkiz Kuleler 410 m New York

Empire State 379 m New York

Eyfel Kulesi 321 m Paris

New York'un hatta Amerika'nın sembolü durumunda olan Özgürlük Anıtı, bir Fransız heykeltıraş olan Bartholdi'nin girişimiyle gerçekleşti. Onun beş katlı bir yapı yüksekliğinde olan bu anıt, Amerika'ya Fransa tarafından armağan edildi. (Dayıoğlu, 1990, s.97-99)

Rio'nun en ünlü doğal plajlarından biri, Copacabana (Kızılderili diliyle “parlayan şey” demekmiş) kıyılarında yer alıyor. Göz alabildiğine uzayıp giden bu kumsalın görünümü, öylesine güzel ki!... Siyah, beyaz, sarı ırktan, yüz binlerce kadın, erkek, çocuk renk renk mayolarıyla, altın kumların üstünde kıvılda kıvılda. (Dayıoğlu, 1990, s.81)

Çin setti, milattan önce üçüncü yüzyılda, Çin imparatoru ÇE HUANGTİ zamanında yapılmış. Çin topraklarını, düşman saldırılarından korumak amacıyla oluşturulan bu surlar, yaklaşık üç bin kilometre uzunluğunda. (Dayıoğlu, 1990, s.37)

Avustralya İngilizcesi oldukça değişik. Kulağımıza en çok çarpan sözcük “ye” sözcüğü. Bu “evet” ya da “okey” anlamında kullanılıyor. (Dayıoğlu, 1991, s.47)

Sonunda Hayat Ağacı'na geldik. Bahreyn'e gelen turistler, bu ağacı görmek istermiş. ... Çok büyük ya da gösterişli bir ağaç değil. Tülsü yapraklarla bezenmiş dallarıyla, süs ağaçlarını andırıyor. ... Yaklaşık bir metre çapındaki, ana gövdeden çıkan kalın dallar,

öylesine karmaşık biçimde birbirlerine dolanmışlar ki!.. Sanki karşımıza soyut bir heykel duruyor. Bu dallar çevreye yayılarak, dev bir çadır oluşturmuş. Bazı dalların uçları, kuma batmış. Ağacın büyümesi hâlâ sürüyormuş. “Hayat Ağacı” halk arasında, Dilek Ağacı olarak anılıyor. İnsanlar bu ağacı, türbe gibi ziyaret ediyor. (Dayıoğlu, 2002, s.13)

8. *İlgi çekici yönler aktarılmalı, mizahtan yararlanılmalı; anlatılanlar eğlenceli ve öğretici olmalıdır:* Yazar gezilerinde; hayvan, sebze, meyve, kelime, deyim vb. çocukların bilmediğini ve ilginç bulabileceklerini düşündüğü ayrıntılara yer verir. Çocukların okuyarak zihninde canlandırabileceği özellikler, ilgilerini çekebilecek bilgiler (uçurtma yarışı, maymun beyni yemeği vb), bilgilerin eğlenirken öğrenilmesini sağlayacak mizahi bir anlatım görülmektedir. Örneğin, Singapur gezisinde yörenin ünlü bir yemeği olan maymun beyninden bahsederken “...Arkadaşlarımızdan biri: “Maymunun akılsa beynini insanlara kaptırmazdı,” diye şaka yaptı...” (1987, s. 38) diyerek aslında hoş olmayan bir olay karşısında mizaha başvurarak durumu yumuşatıp yemeği yemediklerinden bahseder.

Tayland’da uçurtma yarışı çok ünlü ve önemli bir yarış. İlkbaharda yapılıyor. ... Uçurtma yarışmasına sadece çocuklar değil büyüklerde katılıyor. Yarışmayı kazananlara ödülleri kral dağıtıyor. Yarışmaya katılan uçurtmalar çok ilginç, biçimleri oval ya da yıldız gibi köşeli olan bu uçurtmalar erkek ve dişi olarak iki cins ayrılıyor. (Dayıoğlu, 1987, s.69-70)

Sidney hayvanat bahçesi, ilginç bir yer. Tropikal ortamda yaşayan hayvanlar çoğunlukta. İguanalar, selenterler, timsahlar, aslanlar, kaplanlar, maymunlar, deve kuşları ve Avustralya’nın sembolü olan kanguru ve koalalarla yüz yüze geliyoruz. (Dayıoğlu, 1991, s.27-28)

Otel balkonunun önünde maymunlar oynuyor. Bir de Marabu denen kuşlar... Bu kuşlar Akbaba’yı andırıyor. Kursakları da dışarıda. Garsonlar, kol kadar domuz butu atıyorlar. Kuş hemen o butu tutup kursağına geçiriyor. Üç saat sonra da sindirmiş oluyor. (Dayıoğlu, 1993)

Ginko ağacı Çin’de yüz yirmi beş milyon yıldır yaşıyormuş. Ceylan ise yedi milyon yıldır dünyamızda yaşıyormuş. Bu süreçte antilop ve geyiğin otuz iki türü ortaya çıkmış. Bunların çoğunun nesli tükenmiş, ama ceylan hâlâ yaşıyor. Çünkü bu hayvan, çok çeşitli bitkilerle beslenebiliyor. İklim ve bitki örtüsü değişse bile, farklı bir şeylerle beslenmeye yoluna giderek yaşamını sürdürmeyi başarıyor (Dayıoğlu, 2006b, s.130-135)

9. *Gezi yazılarında bilgi ve izlenimlere yer verilir, dolayısıyla hem nesnellik hem öznellik görülür:* Aktarılan bilgiler bilimsel verilerle örtüşmeli, sağlıklı gözlemlere yer verilmeli, öznellik nesnelliğin önüne geçmemelidir. İncelenen kitaplarda nesnel bilgiler yanında yazarın izlenim, duygu ve düşünceleri (sevinç, umut, beğenme, utanma, kızgınlık, vb.) de yer

almaktadır. Yazar, anlatımı daha güvenilir ve sağlıklı kılabilmek için teybini ve fotoğraf makinesini kullanmaktadır.

Tayland'da yoksul aileler çocuklarını gözlerini kırpmadan satıyormuş. Hem de o çocukların ahlakdışı işlere sürülebileceğini bile bile yapıyorlarmış bunu. Bangkok'ta küçücük kızların utanç verici işlere sürüldüğü semtlere de götürdüler bizleri. Oralarda gördüklerim insan olarak yüzümü kızarttı. Çocuk yaştaki kızların durumu yüreğimde onanması güç yaralar açtı. Günlerce gördüklerim etkisinden kurtulamadım. (Dayıoğlu, 1990, s.77)

Güzelim dünyamızın sorumsuzca kirletilmesi; doğaya, hayvanlara zarar verilmesi, insanları iyiden iyiye tedirgin etmeye başladı. Çevre konusu tüm insanlığı ilgilendirdiğinden, bu konu dil, milliyet, ırk, cins, renk gibi kavramların üstünde görülüyor. Gezilerim sırasında konuştuğum insanlardan bu izlenimi edindim. (Dayıoğlu, 1993, s.29)

Sanki kentte ayaklanma var. Ya da kent halkı bir yerden bir yere göçe kalkışmış. Başı sonu belli olmayan bir koşuşturmadır gidiyor. Böylesine renkli ve hareketli kalabalık içinde beni en çok etkileyen yine sığırlar oluyor. Semiz ve genç ya da kartlıktan derileri katmer katmer sarkmış olan sığırlar, bu kargaşa içinde yolların orta yerine çökmüş, geviş getiriyorlar. (Dayıoğlu, 1996, s.53)

Bitki liflerinden kumaş yapmışlar. Bu kumaşlar dokuma değil, papirus gövdesinden, kâğıt yazma yöntemiyle oluşturulmuş. Bu kumaşların üzerine, kök boylarla yerel desenler çizmişler. Bunları satarak, üç beş kuruş kazanıyorlar. Batikle bezenmiş pamuklu kumaşları da pek güzel. (Dayıoğlu, 2002, s.140)

Huyly huyundan vazgeçer mi! Burada da başladım çevreyi gözlemeye. Gözlerim, kocaman bir adama takıldı. Afrikalıydı sanırım. Ben orta boyluyum. Yan yana gelsek, başım adamın belini belki aşar. Sadece boydan değil, enden de iri mi iri! Kısacası dev gibi bir insan. Geniş koltuğa, hamur gibi yayılıp kendini uykuya kaptırmış. (Dayıoğlu, 2006a, s.13)

10. Çocuklar için yazılan gezi yazıları fazla uzun olmamalıdır: Dayıoğlu'nun gezi yazıları kitap olarak düzenlenmiş metinlerdir. 11 kitaptan üçü 50-100, dört tanesi 100-150, bir tanesi 150-200 sayfa arasında; üç tanesi 200 sayfanın üzerindedir.

11. Anlatımı etkili kılabilmek için düşünceyi geliştirme yolları ve anlatım tekniklerinden yararlanılmaktadır: İncelenen kitapların, anlatımın daha planlı ve etkili yapılmasını sağlayan bu unsurlar bakımından zengin olduğu söylenebilir. Eserler öğretici metinler olduğu için genel olarak "açıklayıcı ve betimleyici" anlatım teknikleri ile "tanımlama, sayısal verilerden yararlanma" gibi düşünceyi geliştirme yolları kullanılmıştır.

Teras tarlaları sizlere biraz açıklayayım: Dik bir dağ yamacı düşünün. Bu yamacın bir yeri enine olarak kazılmış. Yirmi otuz metre genişliğinde bir düzlük elde etmiş. Bu düzlüğün alt tarafı, park taşını andıran taşlarla duvar örülerek, desteklenmiş. Böylece, dağ yüzeyinde, merdiven merdiven düzlükler oluşmuş. Tarih kitaplarında okuduğunuz Babil asma bahçeleri de böyle yapılmış. (Dayıoğlu, 1990, s.60)

Çin’de ilköğretim dokuz yıl. Çocuklar okula altı yaşında başlıyor. Çin alfabesi hece ve seslere dayalı. Bu yüzden, okuma yazmayı öğrenmek çok zor. Bir öğrenci ancak dört yılda Çince okuma yazmayı sökülebiliyor. (Dayıoğlu, 1990, s.27)

Tapınağın ana planına bakıyoruz. Yapılar T biçiminde yerleştirilmiş. Tapınağın çevresi yirmi metre yüksekliğinde duvarlarla çevrili. Büyük bölümü yıkılıp toprak altında kalan Karnak Tapınağı’nın ayakta kalan bölümü bile insanı büyülemeye yetiyor. (Dayıoğlu, 1994, s.32)

Parkın içinde, siyah giysilere bürünmüş erkekler dolaşüyor. Her birinin elinde gitar var. Bu şık beyler, meğer müzisyenmiş. Kendilerine Mariyaçi deniliyor. Özgün Meksika müziğinin ustaları... (Dayıoğlu, 1995, s.31)

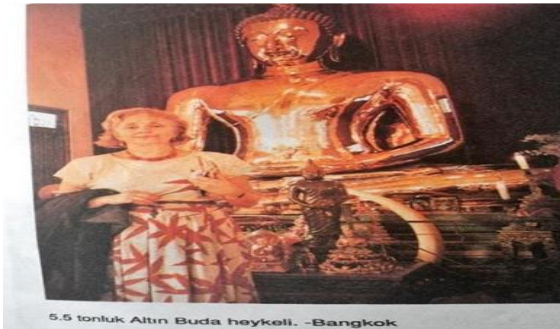
Kent dışına çıkıp Himalaya dağlarıyla Everest tepesini ve öteki tepeleri görmeye gidiyoruz... Aydınlık ayıldıkça, Himalaya dağları olanca görkemiyle ortaya çıkıyor. Kimi tepeler buzullarla kaplı. Kimileri sarp kayalık ya da karlarla örtülmüş. Bu görünüm insana ürperti veriyor. (Dayıoğlu, 1996, s.158)

Yerli halkın, Portekizli beyazlarla evlenmesi sonucunda, melez bir insan grubu oluşmuş. Melezlere “mestiz” ya da “mestizo” deniliyor. (Dayıoğlu, 2006a, s.49)

12. Tanıtılan yerin fotoğraflarına yer verilmelidir. Anlatılanlar kadar gösterilenler de gezi kitapları için önemlidir. İyi ve kolay yorumlanabilir, verilen bilgileri destekleyici ve özetler nitelikte renkli fotoğraflar kullanılmalıdır. Dayıoğlu, kitaplarının sonunda fotoğraflara yer vermektedir. Fotoğraflar anlatılanları desteklemesi, görsel olarak da algılamasını sağlayabilmesi bakımından önemlidir.

Görsel 1.

Kafdağı’nın Ardına Yolculuk (2005, s.207)

Görsel 3.

Görsel 2.

Kafdağı’nın Ardına Yolculuk (2005, s.208)

Görsel 4.

Efsaneler Ülkesi Çin'e Yolculuk (2006, s.95)

Görsel 5.

Efsaneler Ülkesi Çin'e Yolculuk (2006, s.96)

Görsel 6.

Kangurular Ülkesi Avustralya'ya Yolculuk (2000, s.64)

Kenya'ya Yolculuk (2010, s.60)

4. Sonuç ve Tartışma

Çalışmada çocuk edebiyatı sahasında gezi yazısının en önemli temsilcisi olan Gülten Dayıoğlu'nun gezi kitapları, çocuklar için yazılan gezi kitaplarının taşıması gereken özellikler açısından incelenmiş, eserler öncelikle yer seçimi açısından değerlendirilmiştir. Eserlerin tamamı yurt dışına yapılan gezilerdir. Mekân seçiminde çocukların ilgilerini çekebilecek; Uzakdoğu ülkeleri (Singapur, Tayland, Japonya vb.), Amerika, Çin, Avusturalya, Kenya, Mısır, Meksika, Hindistan vb. yerler tercih edilmiştir. Ayrıca yazarın okuyucularını geziye hazırlayacak, heyecandırabilecek kısa girişler yaparak merak uyandırmaya çalıştığı belirlenmiştir. Gezilecek ülkeye merak uyandırabilecek özellikleri (Kafdağı, Bambaşka Bir Ülke, Okyanuslar Ötesi, Efsaneler Ülkesi, Kangurular Ülkesi, Gizemli Buzullar Kıtası vb.), kitaplarının adında kullanmış olması da yazarın, mekânın ilgi çekici olması özelliğini önemseydiğini ve eserlerinin bu özelliği taşıdığını göstermektedir. Benzer verilere ulaşılması bakımından çalışma Tekşan vd.'nin (2019) araştırmasıyla örtüşmektedir.

Gezilerini geniş bir coğrafyada gerçekleştiren yazarın kimi zaman aynı ülkelere/shirlere tekrar gitmek durumunda kaldığı; bu durumda önceki gezide anlatamadığı, farklı noktaları aktardığı, eksik kalan yanları tamamlamaya çalıştığı; geziler arasında bağlantılar kurduğu saptanmıştır. Bu bakımdan aynı mekâna ilişkin anlatım yapılan eserlerde benzer bilgilerin tekrar edilmemesi özelliğine dikkat edildiği değerlendirilmiştir.

Kronolojik olarak yazılma özelliği açısından eserlere bakıldığında iki eser hazırlık aşamasından başlayarak sürecin tamamını diğer eserler yolculuğa çıkış sürecinden dönüşe kadar olan süreci kapsamakta, genel olarak ilgili özelliğe uygunluk göstermektedirler. Eserlerin tamamında genel özelliğe uygun olarak anlatım yazar/1. tekil şahıs tarafından yapılmıştır.

Eserler dil ve anlatım açısından değerlendirildiğinde kısa, açık ve anlaşılır cümleler kullanıldığı, yabancı sözcüklere çok yer verilmediği, olması durumunda sözcüğün açıklandığı, deyim ve atasözleri kullanıldığı saptanmıştır. Türkyılmaz vd.'nin (2024, s.397) çalışmasında da Dayıoğlu'nun gezi kitaplarında 14 deyimın açıklandığı veya vurgulandığı 14 atasözüne yer verildiği belirlenmiştir. Dolayısıyla eserlerin sade dil; doğal, akıcı, inandırıcı, tutarlı bir anlatıma sahip olduğu; söz varlığı unsurlarından faydalanılarak anlatımın zenginleştirildiği değerlendirilmiştir. Benzer şekilde Tekşan vd., (2019) ve Dinç Kurt'un (2008) çalışmalarında da ilgili yayınların sade bir dile, akıcı bir üsluba sahip olduğu ve bilgilerin birinci ağızdan aktarıldığı; yazarın bizzat gezip gördüğü yerleri inandırıcı, tutarlı, doğal bir dille anlattığı sonucuna varılmıştır. Tozlu (2010) da Dayıoğlu'nun sade, samimi bir dil kullandığını, kullandığı kelimelerin Türkçe olmasına özen gösterdiğini ifade etmektedir.

Gezi kitapları içeriğindeki farklı disiplinlere ait bilgiler açısından değerlendirildiğinde; ağırlığın gelenek ve göreneklerde/kültürel özelliklerde olduğu; din, yemek kültürü, kılık kıyafet, tören ve merasimler vb. başlıkların öne çıktığı belirlenmiştir. Türkyılmaz vd. (2024, s.397) de araştırmalarında benzer özelliklerin ön planda olduğunu belirlemişlerdir. Eserlerde ayrıca tarih, coğrafya-iklim, bitki ve hayvan çeşitliliğine yer verilmektedir. En çok değinilen genel kültür bilgisi; gelenek-görenek ve inanç sistemidir. Ekonomik faaliyetler üzerinde durulan önemli konulardan biridir. Sağlık sistemi, tarihsel bilgiler, demografik yapı ve mimariye ait bilgiler ise daha az yer almaktadır. Farklı disiplinlere yer verme bakımından en zengin eser "Okyanuslar Ötesine Yolculuk" (İnanç, eğitim, ekonomi, iklim, demografik yapı, bitki ve hayvan popülasyonu, kültürel değer), en az çeşitlilik içeren ise "Kangurular Ülkesi Avustralya'ya Yolculuk" (ekonomi, iklim ve hayvan popülasyonu) ile Kenya'ya Yolculuk (gelenek- görenek, inanç ve sosyal hayat) adlı eserlerdir. İlgili yayınlar üzerine yapılan diğer çalışmalarda da (Batur & Gözlet, 2020; Çelik, 2019; Kaya, 2023) Dayıoğlu'nun gezi kitaplarında, ülkelerin doğal ve coğrafi özelliklerinin yanı sıra sosyoekonomik yapısına, inançlarına ve kültürel değerlerine de yer verildiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Eserlerin yazarın gözlem gücü ve dil hâkimiyeti özelliklerini yansıttığı düşünülmektedir. Bunun önemli göstergesi öznel ve nesnel betimlemelerdir. Yazar, nesnel bilgiler için açıklayıcı, öznel değerlendirmeler için sanatsal betimlemeden yararlanmıştır. Mekânın anlatımında nesnel bilgilerin öne çıktığı (kültür, tarih, coğrafya vb.), yazarın duygu ve düşünceleriyle anlatımı desteklediği; nesnellik ve öznellik arasındaki dengenin korunduğu düşünülmektedir. Tekşan vd.'nin (2019) çalışmasında varılan; yazarın okuruna bilgi paylaşımı yaparken nesnel ifadelerden yola çıkarak öznel ifadelerle yorumladığı sonucu, bu çalışmanın yazarın genel

olarak bilimsel bilgiler yanında gözlemleri ve izlenimlerini aktardığı sonucuyla örtüşmektedir.

Yazar gözlemlerini anlatırken anlatımı daha etkili kılmak için anlatım tekniklerine ve düşünceyi geliştirme yollarına sıklıkla başvurmaktadır. En sık kullanılan anlatım teknikleri betimleme ve açıklamadır. Türün özelliği bakımından nesnel bilgi aktarımının öne çıkması açıklayıcı anlatımı, görülenlerin göz önünde canlanacak şekilde anlatılması ise betimleme tekniğini öne çıkarmıştır. Bilgi verme amacına bağlı olarak en çok kullanılan düşünceyi geliştirme yolları; sayısal verilerden yararlanma, karşılaştırma ve tanımlama olmuştur. Eserlerin bu bakımından zengin olduğu değerlendirilmektedir.

Yazarın eserlerde ilginç olay ve bilgileri aktarmaya özen gösterdiği, çocukların dünyası ve yaşıyla örtüşecek, uçurtma şenliği, Babil'in Asma Bahçeleri ve Kızılderililer, ender penguen türleri vb. bilgiler paylaştığı görülmektedir. Kimi zaman mizahtan yararlanılması, yazarın tanık olduğu komik olaylara yer verilmesi çocukların dikkati ve merakının canlı tutulmaya çalışıldığını düşündürmektedir.

Gezi kitaplarının sayfa sayıları 51 ile 236 arasında değişmektedir. Tamamının bu bakımdan ortaokul düzeyindeki çocuklar için uygun olduğu değerlendirilmektedir. Kitaplar, gezi yazılarında aranan temel özelliklerden biri olan fotoğraflara yer verilmesi özelliğini taşımaktadır. Renkli resimlerin yer aldığı eserlerde resimlerin kitabın sonunda değil ilgili bilginin verildiği yerlerde kullanılmasının bilginin somutlaşmasını sağlama bakımından daha yararlı olabileceği düşünülmektedir.

Tüm bu veriler üzerinden Gülten Dayıoğlu'nun gezi kitaplarının çocuklara yönelik gezi yazısı özelliklerine uygun olarak kaleme alındığı, dolayısıyla başta Türkçe dersleri olmak üzere eğitim sürecinde yararlanılabilecek nitelikli örnekler oldukları değerlendirilmiştir.

Yazar Katkı Oranları

Çalışmanın alan yazın taraması ağırlıklı olarak birinci yazar; planlama, verilerin sınıflandırılması ve analizi, sonuç ve tartışma tüm yazarlar tarafından gerçekleştirilmiştir. Tüm yazarlar, makalenin yazımına katkıda bulunmuş, çalışmanın son halini okumuş ve onaylamışlardır.

Çıkar Çatışma Beyanı

Yazarlar çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmektedir.

Etik Kurul İzin Bilgisi

Yazarların etik sorumlulukları başlığının 10. Maddesinde yer alan "Doküman analizi ile gerçekleştirilmiş çalışmalarda etik kurul onayına gerek yoktur." bilgisinden hareketle araştırmanın etik kurul onay belgesi bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Arıcı, A. F., Urgan, S., & Şimşek, T. (2016). Çocuk edebiyatı türleri ve çocuk eğitime katkıları. T. Şimşek (Ed.), *Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı el kitabı* içinde (s.217- 328). Grafiker.
- Aslan, C. (2019). *Çocuk edebiyatı ve duyarlık eğitimi*. Pegem Akademi.
- Batur, Z., & Gözlet D. (2020). Gezi yazısını değerlendirmeye yönelik bir ölçme aracı geliştirme çalışması. *International Journal of Languages' Education and Teaching (IJLET)*, 8(4), 65-80. <https://doi.org/10.29228/ijlet.47766>
- Çelik, A. (2019). Gezi yönteminin sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik başarılarına etkisinin ve gezi yazısı yazma deneyimlerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 395-413. <https://doi.org/10.29299/kefad.2018.20.01.013>
- Dayıoğlu, G. (2013). *Okyanuslar ötesine yolculuk*. Yapı Kredi.
- Dellal, M. (2010). *Çocuk edebiyatında öykü türünün çocuğun kavram gelişimine etkileri üzerine bir araştırma (Gülten Dayıoğlu örneği)* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Dilidüzgün, S. (1996). *Çağdaş çocuk yazını-Yazın eğitime atılan ilk adım*. Yapı Kredi.
- Dinç Kurt, Y. (2008). *Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatında gezi türünün gelişimi (1920-1980)* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Doğan, D. M. (2011). *Doğan büyük Türkçe sözlük*. Yazar.
- Erdoğan, B. S. (2023). *Klasik Türk Şirinde Kafka ve Hüma* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.
- Erşahin, U. I. (2009). *Türkçe ders kitaplarında yer alan çocuk edebiyatı metinlerinin çağdaş çocuk edebiyatı ilkeleri açısından değerlendirilmesi ve eğitsel öneriler* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Eskimen, A. D. (2015). Gülten Dayıoğlu'nun Yada'nın gizilgücü adlı eserinde eğitsel, fantastik, estetik ve halk kültürüne ait unsurlar. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(34), 63-77. <https://doi.org/10.31795/baunsobed.645362>
- Fırat, H. (2020). *Çocuk edebiyatında çocuk gerçekliği*. Ekin Yayınevi.
- Fırat, H. (2023). Çocuklara yönelik gezi hikâyelerinde gezi yazısına ilişkin özellikler. M. Kalelioğlu & B. Çanakpınar (Ed.). *21. Yüzyılda Disiplinlerarasılık ve Uygulama Biçimleri-Prof. Dr. V. Doğan Günay'a armağan* içinde (s. 313-336). Papatya Bilim.
- Forster, N. (1994). The analysis of company documentation. In J. P. Scott (Ed.), *Documentary Research* (pp. 83-106). Sage Publications. Ltd.
- Gürel, Z., Temizyürek, F., & Şahbaz, N. K. (2007). *Çocuk edebiyatı*. Öncü Kitap.
- Kaya, N. G. (2023). Çocuklara farklı coğrafyaları tanıtan bir yazar: Gülten Dayıoğlu. *Multidisipliner Yaklaşımlarla Coğrafya Dergisi*, 1(1), 65-84. <https://doi.org/10.29329/mdag.2023.530.5>
- Kaya, E., & Ekici, M. (2015). Sosyal bilgiler öğretiminde gezi yazılarından yararlanma: Gülten Dayıoğlu'nun gezi yazıları örneği. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 19(1), 87-114. <https://doi.org/10.20296/tsad.92062>

- Kıymaz, M. S. (2015). *Çocuk edebiyatında gezi yazısı türü ve çocuk dergilerindeki örnekleri*. Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yazarları Birliği. Tacettin Şimşek & Bican Veysel Yıldız (Haz.). II. Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Bildiriler (s. 623-629). Üsküdar Belediyesi Bağlarbaşı Kongre ve Kültür Merkezi.
- Kolaç, E., Demir, T., & Karadağ, R. (2012). Öğretmen adaylarının dil eğitiminde çocuk edebiyatı metinlerinin kullanımına yönelik görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 161(161), 195-212. <https://doi.org/10.20296/tsad.60359>
- Maden, S. (2008). Türk edebiyatında seyahatnameler ve gezi yazıları. *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 37, 147-158.
- Nâzimâ, A., & Reşat, F. (2018). *Mükemmel Osmanlı lügati*, N. Birinci vd., (Haz.). Türk Dil Kurumu.
- Oğuzkan, A. F. (2001). *Çocuk edebiyatı*. Anı.
- Özbay, M., & Çeçen, M. A. (2012). Türkçe ders kitaplarında (6-8. sınıflar) yer alan metinlerin tür ve tema açısından incelenmesi. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 1(1), 67-76.
- Öztürk, Ç. (2007). Coğrafya öğretiminde edebi metinlerin kullanımı. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 70-78.
- Sever, S. (2003). *Çocuk ve edebiyat*. Kök.
- Sever, S., Dilidüzgün S., Öztürk, A., & Adıgüzel, H. Ö. (2013). *Okulöncesinde çocuk edebiyatı*. Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Şirin, M. R. (2007). *Çocuk edebiyatına eleştirel bir bakış*. Kök.
- Soydaş, H. (2016). Gautier'in İstanbul ve Haşim'in Frankfurt seyahatnamesi adlı eserleri üzerine bir edebî tür incelemesi: gezi yazısı. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(2), 705-719. <https://doi.org/10.7884/teke.611>
- Taplak Ş., Sevinç Polat, A., & Yüzer, S. (2014). Çocuk haklarında unutulmuşlar ve çözüm önerileri. *Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(1), 62-71.
- Tekşan, K., Akkaya, S. E., & Çinpolat, E. (2019). Gülten Dayıoğlu'nun gezi kitapları üzerine bir değerlendirme. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(2), 368-383. <https://doi.org/10.16916/aded.540711>
- Temizyürek, F. (2003). Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatının önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları, Türkçe'nin Öğretimi Özel Sayısı*, 13(161), 161-167.
- Topbaş, S., & Erdem, İ. (2021). Ortaöğretim Türk dili ve edebiyatı derslerinde metin türlerinin öğretimi ile ilgili öğretmen görüşleri (Malatya ili örneği). *Tarih Okulu Dergisi*, 14(52), 1695-1733. Doi: 10.29228/Joh.50989
- Tozlu, M. (2010). *Gülten Dayıoğlu'nun eserlerinde temalar* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Mustafa Kemal Üniversitesi.
- Tüfekçi Can, D. (2014). *Çocuk edebiyatı kuramsal yaklaşım*. Eğitim.
- Türkben, T., & Avan, H. G. (2020). Michael Ende'nin "Momo" adlı eserin çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 24(2), s.451-467.

Türkyılmaz, M. B., Arı, B., & Arı, A. (2024). Gülten Dayıoğlu'nun Gezi Kitaplarına Dair Bir İnceleme. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (15), 369-399. <https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1439909>

UNICEF. (2004). Çocuk haklarına dair sözleşme. https://www.unicefturk.org/public/uploads/files/UNICEF_CocukHaklarinaDairSozlesme.pdf

Yalçın, A., & Aytas, G. (2005). *Çocuk edebiyatı*. Akçağ.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.

Yörükoğlu, A. (1997). *Değişen toplumda aile ve çocuk*. Özgür.

İncelenen Kitaplar

Dayıoğlu, G. (1999). *Okyanuslar ötesine yolculuk* (7. Baskı). Yapı Kredi.

Dayıoğlu, G. (2000). *Kangurular ülkesi Avustralya'ya yolculuk* (3. Baskı). Altın Kitaplar.

Dayıoğlu, G. (2001). *Meksika'ya yolculuk* (4. Baskı). Yapı Kredi.

Dayıoğlu, G. (2002). *Güney Pasifik Adalarına yolculuk* (1. Baskı). Altın Kitaplar.

Dayıoğlu, G. (2005). *Kafdağı'nın ardına yolculuk* (6. Baskı). Altın Kitaplar.

Dayıoğlu, G. (2006a). *Gizemli Buzullar Kıtası Antarktika ve Patagonya'ya Yolculuk* (2. Baskı). Altın Kitaplar.

Dayıoğlu, G. (2006b). *Efsaneler ülkesi Çin'e yolculuk* (6. Baskı). Altın Kitaplar.

Dayıoğlu, G. (2008). *Hindistan'a yolculuk ve Nepal gezisi* (10. Baskı). Yapı Kredi.

Dayıoğlu, G. (2009). *Bambaşka bir ülke Amerika'ya yolculuk* (8. Baskı). Altın Kitaplar.

Dayıoğlu, G. (2010). *Kenya'ya yolculuk* (11. Baskı). Yapı Kredi.

Dayıoğlu, G. (2010). *Mısır'a yolculuk* (17. Baskı). Yapı Kredi.

Extended Summary

1. Introduction

Children's literature works enrich their emotional and intellectual world, as well as fostering reading habits and aesthetic pleasure. What distinguishes children's literature as a literary field is its foundation on the developmental characteristics of children and the principle of relativity to the child. As in poetic and narrative texts, instructional/informative texts also fall within the scope of children's literature. Acquiring knowledge is both a psychological need and a fundamental right for children. Among the topics that intrigue children, places hold a significant position. One of the key tools for satisfying curiosity about places is travel writing. This study aims to assess the appropriateness of Gülten Dayıoğlu's travel books to the features specific to travel writing for children.

2. Method

This qualitative study uses document analysis method. The documents analyzed comprise Gülten Dayıoğlu's travel books. Document analysis involves five stages: accessing documents, verifying authenticity, understanding the documents, analyzing the data, and utilizing the findings. The study examined all travel books of Gülten Dayıoğlu, coding the data relevant to the subject.

The research analyzed 11 travel books authored by Gülten Dayıoğlu: *Bambaşka Bir Ülke Amerika'ya Yolculuk*, *Efsaneler Ülkesi Çin'e Yolculuk*, *Kangurular Ülkesi Avustralya'ya Yolculuk*, *Okyanuslar Ötesine Yolculuk*, *Kenya'ya Yolculuk*, *Mısır'a Yolculuk*, *Kaf Dağının Ardına Yolculuk*, *Güney Pasifik Adaları'na Yolculuk*, *Gizemli Buzullar Kıtası Antarktika ve Patagonya'ya Yolculuk*, *Tüm Zamanların Gözdesi Hindistan'a Yolculuk ve Nepal Gezisi*, and *Meksika'ya Yolculuk*. Initially, a literature review was conducted to establish a theoretical foundation and identify the features that travel writing for children should carry. During the study, the processes of obtaining sources, reading, note-taking, and evaluation were carried out in turn. Following the analysis, the data were categorized. The data collected from the documents were analyzed using descriptive content analysis.

3. Findings, Discussion and Results

The works are first evaluated in terms of site selection. All the books focus on travels to other countries. The chosen destinations include places likely to capture children's interest, such as East Asian countries, the United States, China, Australia, Kenya, Egypt, Mexico, and India. The author provides brief introductions designed to prepare and excite readers for the journey. The inclusion of engaging features of the destination in the books' titles highlights Dayıoğlu's emphasis on selecting captivating locations. While discussing the same location across different books, the author avoids repetitive information, but focuses on different aspects.

Two of the works *Kenya'ya Yolculuk* and *Hindistan'a Yolculuk ve Nepal Gezisi* cover the entire travel process, starting from the preparation phase, whereas the other works include the journey from departure to return. The books primarily emphasize the cultural features of the places visited. Among the works, *Okyanuslar Ötesine Yolculuk* stands out as the richest in terms of providing multidisciplinary information (religion, education, economy, climate, demographics, animal and plant population, and cultural values). However, the works with the least variety of content are *Kangurular Ülkesi Avustralya'ya Yolculuk* (economy, climate, and animal population) and *Kenya'ya Yolculuk* (customs and traditions, religion, and social life).

The author uses explanatory language for objective information and artistic descriptions for subjective evaluations. The narration of locations predominantly emphasizes objective information (culture, history, geography, etc.), supported by the author's personal impressions, maintaining a balance between objectivity and subjectivity. The most widely used narrative techniques in the works are description and explanation. The author consistently strives to include intriguing events and information, sharing details that resonate

with children's interests and age groups, such as kite festivals, the Hanging Gardens of Babylon, Native Americans, and rare penguin species. Humor is occasionally included, with the inclusion of amusing events witnessed by the author, aiming to sustain children's attention and curiosity.

The books include photographs, a key feature of travel writing. A notable critique to the works containing colorful photographs is that all the photographs are placed at the end of the book. However, incorporating the photographs alongside the relevant information would enhance the concretization of the content.

Based on all these findings, Gülten Dayıoğlu's travel books align with the necessary features of travel writing. Consequently, they are considered qualitative examples that could be effectively utilized in educational settings, particularly in Turkish language classes.